

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

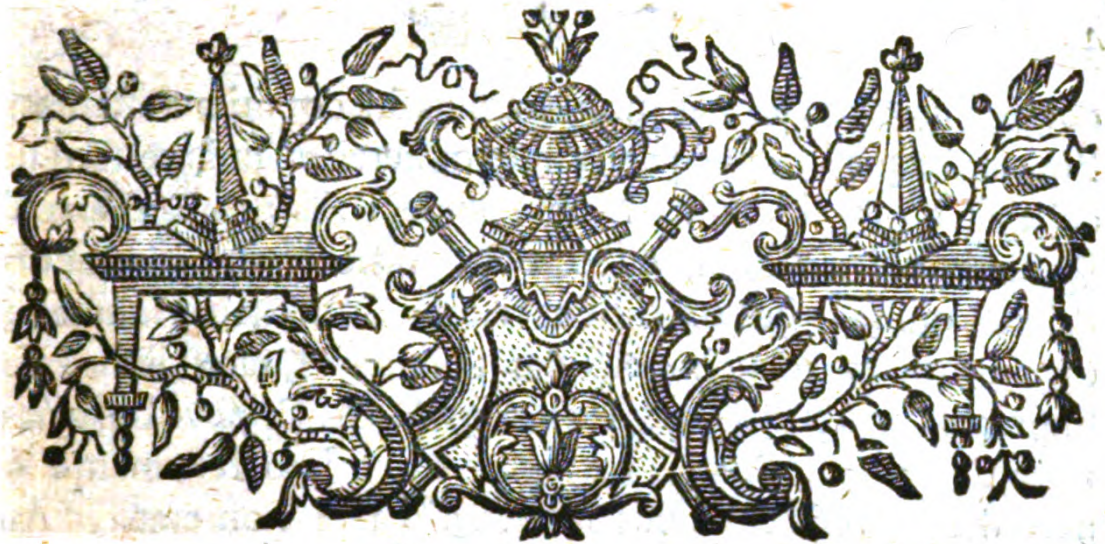
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

[Illegible handwritten text]

D E
TESTIBVS NON ROGATIS
IN
TESTAMENTO PARENTVM
PRIVILEGIATO.

---

§. I.

Equidem iure veteri Romano, in quo testandi ius cuius patri familias concessum, nulla lex aderat, quae parentibus prohibuisset, quo minus solos liberos heredes scriberent, siue pater, siue mater, siue auus auiaue fuerit, quod quidem de matre auiaue ita intelligendum censeam, a quo tempore feminis testandi ius

competiit, cum scilicet non amplius in comitiis testarentur. Poterat itaque vterque parens liberos heredes scribere, sed fieri debebat modo solenni. Neque quidem vlla remissa fuerat solennitas, sed si valeret, cunctae seruandae legum ceremoniae. Primus quidem, qui parentibus remisit solennitates, aut saltem earum vltimas adeo imperfectas testationes ratas iussit, fuit Imperator CONSTANTINVS in *L. vlt. C. famil. erisc.* ea tamen cautione, ne quis extraneus ex eo ipso testamento capere debet, respectu cuius illa testatio rata non erat. Ampliavit postea hanc legem IUSTINIANVS in *Nou. CVII.*

§. II.

Est ergo parentum testamentum inter liberos illa vltima voluntas, qua liberos, additis partibus, heredes instituunt, remissis omnibus solennitatibus, modo constet, ita vltimam parentis voluntatem fuisse. Satis ergo, si, scriptura interueniente, constet, patrem scripsisse, vel si, testibus saltem duobus praesentibus, nuncupatio facta fuerit. Videndus de his maxime CVAICIVS ad *Nouell. CVII.* RITTERSHVSIVS in *Comment. ad Nouell. Part. VI. cap. II. p. 294.*

§. III.

Non omnem causam huius priuilegii peruidebo, magis est, vt de testibus in hoc testamento adhibendis, quid iustum sit, videamus. Cum in testibus id soleat obseruari, vt alii testes solennitatis, alii probationis causa, in actibus gerendis de ciuili iuris dispositione adhibeantur; constat in solenni testamento septenarium testium numerum adhiberi, non probationis causa, quamuis et per eos vltima voluntas probari possit, sed potius solennitatis ergo. Ex eo enim, quod per aes et libe-

liberam condebatur testamento, is numerus postea seruatus fuit. Iam vero imperfectum adeo ex *Constantini* lege seruabatur testamentum patris, in quo soli liberi instituti, illud vero absque dubio imperfectum erit, in quo testium seruatus numerus non est, concludo: testes, si qui in parentum inter liberos condito testamento adhibiti sunt, ii non solennitatis, sed tantum probationis causa, adhibiti esse videntur.

§. IV.

Neque *IUSTINIANVS* in *cit. Nou.* cum, quae in parentum testamentis hisce obseruanda sint, statueret, de testibus quidquam monuit, sed si in scriptis testatio illa fieret, plane ne testes quidem requisuisse videtur, quippe voluntatis probatio ex ipsa solum scriptura petenda. At nuncupatae voluntatis probationem testibus reliquit. Iam vero, cum in hoc testamenti genere, quod ex priuilegio imperfectum, sicque sine testium quoque solennitate valet, testes aduocandi probationis ergo, facile ea quaestio definiri poterit, vtrum tales tantum testes adhibendi, qui ad testimonii dictionem in testamento solenni adhibendi, an vero tales, qui sufficiunt tanquam classici ad probationem. Praeterea an illi rogandi quoque sint.

§. V.

Quod ad primam attinet quaestionem, cum in scripto parentum testamento plane nulli requirantur testes, nuncupatiui vero testamenti maior solennitas esse non possit, quam scripti, ob vim priuilegii concessi, facile patet, testes tantum probationis causa adhibitos quosuis admittendos, quos lex alias a testimonii dictione in probatione cuiusuis

controuerſae cauſae non arcet. Hinc defendi poſſet, ſi nuncupans teſtator feminam forſan adhibuiſſet, nuncupationem illam propterea non infirmari, quippe feminae a teſtimonii diſtione in probatione non arcentur. Qui vero alias in probatione idonei non ſunt, recte excluduntur, et in nuncupatio hoc parentum teſtamento priuilegiato.

§. VI.

Alteram quaestionem, an illi teſtes adhibiti rogandi ſint, ex eodem argumento decidamus. Cum enim rogatio illa teſtium in teſtamento adhibitorum ex antiquo illo rite condendi teſtamenta in comitiis populi, in quibus rogabatur populus ſuffragia ferent, *velint iubeantque*, qui ritus in teſtibus populum adumbrantes manſit, facile patet, in noſtro de quo dicimus teſtamento, rogationem non requiri. Sunt enim tantum teſtes, per quos probatur vltima voluntas. Non vero repraeſentant populum vt docuit RIVINVS diſſ. de filio in teſtamento parentum priuilegiato non exhaeredando. Hinc nulla Comitiorum forma, hinc nulla rogatio. Fac ergo, teſtes adfuiſſe idoneos, fac, nuncupaſſe patrem teſtamentum inter liberos illis praefentibus et audientibus, qui ſi poſtea depoſuerint, quae patris fuerit inter liberos vltima voluntas, non ambigendum, liberos ad ſeruandam illam vltimam voluntatem vtique obſtrictos eſſe, quamuis teſtes rogati non ſint, neque vt interfint actui teſtandi aduocati.

§. VII.

At vero, quid ſentiendum, ſi pater teſtamentum ſolenne conditurus, caſu quodam rogationem omittat teſtium, reliquas-

liquasque seruet solennitates, an valeat hoc testamentum, in quo nemo institutus sit, praeterquam liberi, nec quidquam cuiquam in eo legatum. Speciem facti hanc expertus sum. Titius, pater sex liberorum, morti vicinus, ex Consilii patroni causarum testaturus, ad se septem aduocari iubet amicos, omnes masculos, atque ad testimonii dictionem habiles in testamento. Iis praesentibus, exhibet scripturam, suo nomine firmatam subsignatamque, ut mos est in testamentis scriptis, offert, nulla adhibita amplius rogatione, ut testamenti testes sint, ad subscribendum. Subscribunt omnes, subsignantque, nulla adiecta mentione, als erbethener Testaments-Beuge. Reliqua testatio fit vno contextu nec interrupta. Mortuo testatore patre, aperiebantur testamenti tabulae, inque his nihil deprehendebatur, praeter sex liberorum heredum institutio, quibus tamen inaequales pater scripserat partes, nulla praeterea legata, nulla fideicommissa. Quinque ex his agnoscebant statim patriam ultimam voluntatem, sexta filia acquiescendum esse non putabat, cum non quidem in legitima laesa esset, at minorem partem caperet, quam reliqui et fratres et sorores. Ut ergo impugnarent patriam testamentum, cum nulla alia adesset infirmandi causa, ab eo infirmandi causam capiebat, quod deesset solennitas rogationis testium legibus praescripta. Quaerebatur ergo ex reliquorum fratrum et sororum partibus, an hoc ideo infirmari posset testamentum, quod testium rogatio omissa esset. Respondit ipsa Constantini *lex supra cit.* *Inter omnes duntaxat heredes suos, qui ex quolibet venientes gradu, tamen pares videntur esse, vel emancipatos, quos praetor ad successionem vocati siue coeptum neque impletum testamentum vel codicillus seu epistola parentis esse memoretur, siue quocunque alio modo scripturae, quibuscunque verbis vel indiciis inueniantur relictae: iudicio familiae erciscundae (licet ab intesta-*

intestato ad successionem liberi vocentur) seruato S^Cti auxilio defuncti dispositio custodiatur, etiamsi SOLEMNITATE LEGVM huiusmodi dispositio FVERIT DESTITVTA. Non ergo impugnari poterit parentis testamentum, qui forsitan solenniter testandi voluntatem habuerat, quamuis illud solemnitate legum in rogatione testium fuerit destitutum.

T A N T V M.

